

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van
<naam klager> over
stichting Livio

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van de klacht van <naam klager> (hierna te noemen klager of cliënt).

De klacht en schorsingsverzoek is op 12 juni 2025 door de cliëntvertrouwenspersoon naar de commissie gestuurd ter behandeling.

Het verzoek tot schorsing van de beslissing tot het toepassen van onvrijwillige zorg in de vorm van beperking van de bewegingsvrijheid is op 13 juni afgewezen door de plv. voorzitter mr. C.W.M. Verberne.

De commissie heeft Livio (verder ook te noemen: de zorgaanbieder of de verweerder) de gelegenheid gegeven om schriftelijk op de klacht te reageren. De commissie heeft het verweerschrift op 20 juni 2025 ontvangen. Partijen hebben kennisgenomen van elkaars stukken.

De hoorzitting vond plaats op 26 juni 2025. De commissie heeft een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: klager, <naam> (CVP Wzd) en <naam> (mentor) en namens de zorgaanbieder <naam> (bedrijfsjurist), <naam> (verpleegkundige en EVV'er van klager), <naam> (leidinggevende) en <naam> (specialist oudergeneeskunde).

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van de schriftelijke stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht uit van de volgende feiten.

Klager is een 52-jarige man met een niet-aangeboren hersenletsel en een dwarslaesie. Bij klager is bij een intelligentie-onderzoek een IQ van 45 vastgesteld en bij een onderzoek naar de emotionele ontwikkeling is vastgesteld dat de emotionele ontwikkeling ligt op het niveau van een 1,5 tot 3-jarige. Klager heeft een mentor.

De klager woont sinds 22 april 2021 op <naam locatie> van Livio. <Naam locatie> is een Wzd geregistreerde locatie. Het is een kleinschalige woonlocatie voor mensen met een lichamelijke beperking (aangeboren en niet-aangeboren hersenletsel). De klager heeft een Wlz-indicatie LG 6.

DE KLACHTEN

De klacht gaat over onvrijwillige zorg te weten de beperking van de bewegingsvrijheid. Klager kan niet zelfstandig binnen de afdeling en niet zelfstandig naar buiten gaan met zijn elektrische rolstoel.

Klager voelt zich ernstig in zijn vrijheid aangetast. Hij ging voorheen zelfstandig naar buiten of met zijn maatje om een stukje te rijden met zijn elektrische rolstoel.

De zorgaanbieder heeft de elektrische aandrijving van zijn rolstoel onklaar gemaakt en hij kan hij daardoor niet meer met de (zwarte) elektrische rolstoel rijden. Dit leidt tot beperking van de bewegingsvrijheid buiten de afdeling waar klager verblijft, maar hierdoor ook binnen de afdeling. Klager komt letterlijk niet meer van zijn plek zonder hulp. Klager is sinds het besluit totaal afhankelijk geworden van de hulp van begeleiders.

De klacht ging ook nog over het feit dat hij niet zelfstandig binnen zijn eigen kamer kon verplaatsen waardoor hij zelfs zijn eigen urinezak niet kon legen. Hier moest hij ook hulp bij vragen. Maar sinds 19 juni 2025 kan hij wel weer in zijn eigen kamer rondrijden.

Desgevraagd heeft de mentor aan de CVP nog laten weten betrokken te zijn geweest bij de beslissing tot het beperken van zelfstandige deelname aan het verkeer door klager en dat zij achter deze beslissing stond. Op dat moment was echter niet bekend dat dit zou resulteren in de beperking van klagers bewegingsvrijheid in zijn appartement en in het gebouw. De mentor is het met dit laatste niet eens.

Schadevergoeding

De klager eist tijdens de hoorzitting ook een schadevergoeding voor geleden emotionele schade. De klager heeft de zorgaanbieder niet vooraf in zijn klachtschrift hierover geïnformeerd.

HET VERWEER

Klager heeft een elektrische rolstoel. In juli 2024 is door de ergotherapeut vastgesteld dat de verkeersveiligheid onvoldoende is. Deze uitslag is vervolgens met de klager en zijn mentor besproken, waarbij de mentor aangaf dat de vrijheid en het welzijn van klager zwaarder zou moeten wegen dan zijn veiligheid en dat de mentor en de klager de risico's zouden willen accepteren. In overleg is toen afgesproken dat de snelheid van de rolstoel naar beneden zou worden bijgesteld en dat de situatie verder zou worden aangekeken.

Nadien zijn er echter meerdere incidenten geweest die een gevaar opleverden voor zowel klager als voor anderen. Zo heeft klager in zijn rolstoel een taxichauffeur aangereden, heeft hij een etalageruit kapot gereden en stak hij bijna voor een vrachtwagen de weg over, waarbij de vrachtwagen nooit op tijd had kunnen stoppen als dit niet tijdig voorkomen had kunnen worden.

In overleg met de Wzd-functionaris is vervolgens op 15 mei 2025 besloten dat het handelen in het verkeer dusdanig onveilig is dat klager per direct niet meer in zijn elektrische rolstoel mag rijden. Hiervoor is een maatregel onvoorziene zorg ingezet.

Omdat een gewone duwrolstoel niet geschikt is voor de cliënt omdat hij hier steeds uitglijdt en er ook geen aanpassingen mogelijk zijn om dit te verhelpen, is de cliënt op 20 mei 2025 weer tijdelijk in zijn elektrische rolstoel gezet (waarbij de besturing uitstaat als er geen toezicht is). Bij het onder begeleiding naar buiten gaan, mocht de klager zelf de rolstoel besturen. Direct die avond was er weer een incident waarbij klager zonder uit te kijken plots de stoep afreed, waarbij de rolstoel bijna voorover kantelde.

Op 22 mei 2025 is daarom besloten dat hij niet meer zelfstandig mag rijden buiten, maar dat degene die hem begeleidt de joystick bestuurt, dit omdat klager niet luistert naar de instructies die hij moet opvolgen in het verkeer. Hij is ook niet leervaardig hierin.

Op 23 mei 2025 is door de specialist ouderengeneeskunde, de verpleegkundig specialist en de EVV'er een gesprek gevoerd met klager en is de aanleiding tot de maatregel nogmaals toegelicht en ook toekomstgericht gesproken over welke doelen haalbaar zijn. Wel is duidelijk aangegeven dat er geen perspectief is op zelfstandig buiten rijden.

De verweerder geeft aan dat de klager niet zelfstandig binnen de locatie mag bewegen, omdat de klager verblijft in een open setting waarbij de toegangsdeur open is. De klager kan daarom dan toch naar buiten rijden als er geen supervisie is. De klager wordt onder begeleiding naar de woonkamer/terras gebracht waar hij daar onder supervisie kan roken. Als geen supervisie mogelijk is, b.v. omdat een zorgmedewerker weg moet om boven te helpen, dan wordt de elektrische rolstoel uitgezet. Dit dus omdat anders de kans bestaat dat hij naar buiten gaat rijden vanuit een impuls en omdat afspraken maken met hem niet mogelijk is.

De zorgaanbieder is wel druk bezig om een leefcirkelsysteem te implementeren op de locatie maar dit kost tijd. Ook is het gecompliceerd om snel actie te kunnen ondernemen omdat de locatie gehuurd wordt en voor aanpassingen toestemming verleend moet worden.

Op zijn eigen kamer mag de cliënt sinds 19 juni 2025 nu wel zelf zich verplaatsen omdat de technische dienst de deurdrukker aan de binnenkant van het appartement heeft uitgezet. Hierdoor kan klager zijn eigen voordeur niet meer openen maar geeft hem daarom de vrijheid om binnen zijn appartement met de elektrische rolstoel te rijden en is voor zijn persoonlijke verzorging niet meer geheel afhankelijk van de hulp van medewerkers.

Op 19 juni 2025 zijn twee maatregelen onvrijwillige zorg ingezet te weten een voor het zich niet zelfstandig verplaatsen binnen de locatie en een maatregel voor het niet zelfstandig verplaatsen buiten de locatie. Hierbij wordt het stappenplan Wzd gevolgd.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

De commissie constateert dat deze vrijheidsbeperkende maatregelen een grote impact hebben op de klager. Ook constateert de commissie dat de zorgaanbieder er oog voor heeft dat deze maatregelen zeer belastend zijn voor klager maar dat de zorgaanbieder geen andere mogelijkheden ziet om het ernstig nadeel af te wenden. Wel zou de commissie nog meer maatwerk willen zien. Bijvoorbeeld dat de klager met zijn maatje wel naar de kerk kan gaan omdat deze afstand zeer kort is en niet echt gevaar voor het verkeer oplevert.

De maatregel onvrijwillige zorg is ingezet om te voorkomen dat er verkeersonveilige gedragingen plaatsvinden. Als zodanig is de maatregel bedoeld voor het afwenden van ernstig nadeel buiten de afdeling maar tevens wordt hij hier ook beperkt in zijn bewegingsvrijheid binnen de locatie. De commissie begrijpt dat de beperking binnen de locatie vooralsnog nodig is gelet op de onmogelijkheden van het gebouw. Wel constateert de commissie dat de zorgaanbieder druk bezig om zo snel als mogelijk het gebouw aan te passen zodat de cliënt zonder begeleiding binnen de locatie kan rondrijden. Op zijn kamer mag de klager inmiddels nu wel zelf rondrijden omdat er een aanpassing is gedaan aan zijn deur.

De commissie merkt nog wel op dat de beslissing tot de maatregel onvoorziene zorg ontbreekt in de aangeleverde stukken. Tijdens de hoorzitting geeft de zorgaanbieder aan dat deze maatregel onvoorziene zorg niet meer zichtbaar is. De commissie acht dit onjuist omdat de beslissing onvoorziene zorg terug te vinden moet zijn in het dossier volgens artikel 16 lid 2 sub k Wzd.

Uit de klacht en tijdens de hoorzitting komt naar voren dat de klager niet goed begrijpt waarom deze beperkingen zijn opgelegd. De commissie vraagt zich daarom af of de zorgaanbieder de cliënt op een dusdanig niveau heeft geïnformeerd dat het voor de klager begrijpelijk is, zoals bijvoorbeeld met pictogrammen. Informatie moet altijd worden afgestemd op het niveau van de cliënt en dat de client de informatie ook daadwerkelijk heeft begrepen.

Tot slot nog ten overvloede een opmerking over het verzoek om schadevergoeding die tijdens de hoorzitting door de klager naar voren is gebracht. Het verzoek om schadevergoeding moet gemotiveerd en op een dusdanig tijdstip kenbaar worden gemaakt aan de zorgaanbieder zodat de zorgaanbieder zich hierop kan voorbereiden.

BEOORDELING

Uit hetgeen is gebleken uit de stukken en tijdens de hoorzitting is het oordeel van de commissie dat de klacht ongegrond is.

De commissie constateert dat er is vastgesteld dat er een ernstig nadeel is voor de klager en voor de omgeving als klager zonder begeleiding op de afdeling en zonder begeleiding naar buiten gaat met zijn rolstoel. De maatregel die is ingezet als onvrijwillige zorg is ingezet om te voorkomen dat er verkeersonveilige gedragingen plaatsvinden. Als zodanig is de maatregel bedoeld voor het afwenden van ernstig nadeel binnen en buiten de afdeling. Er is gekeken naar alternatieven en de ingezette maatregelen verlopen via het stappenplan volgens de Wzd en de Wzd-functionaris heeft akkoord gegeven op deze onvrijwillige maatregelen.

Omdat de klacht ongegrond is komt de commissie niet toe aan de beoordeling van de schadevergoeding.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 3 juli 2025 door de voorzitter van de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren (voorzitter) en de leden mevrouw drs. N.C. Heerema (specialist ouderengeneeskunde) en mevrouw dr.mr. A.H.P.M. De Rooij (jurist).

mr. J.A. Heeren
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren